

Bevindingen Habitatkaart Drouwenerzand (26), vijfde versie - Drenthe

& 17.4.2013

Het gis-bestand is beoordeeld in combinatie met het word-document 'Checklist habitatkaart Drouwenerzand versie 5'.

Checklist

N2000-gebied geheel afgedekt?	ja
Alle aangewezen typen op kaart?	nee: H4010A en H9190 ontbreken; opname van beide typen in het aanwijzingsbesluit blijkt te berusten op sterk verouderde gegevens plus een foute interpretatie van de huidige vegetatiegegevens (H4010A), respectievelijk te beperkte informatie over de bosgeschiedenis (H9190); beide typen waren dus ook in 2004 niet aanwezig.
Ook niet-aangewezen typen op kaart?	ja: H6230; dit type is eerder over het hoofd gezien, maar het is zeker dat het type al in 2004 aanwezig was (blijkens opgave circa 1970)
Methodiek op hoofdlijnen	zie methodebeschrijving: - directe veldkartering van habitattypen (augustus 2008) door J. Janssen en R. Haveman m.b.v. autoamtische interpretatie van digitale false-colour luchtfoto's (2006) - vereenvoudiging en correctie op basis van veldkennis door H. Heinemeijer (HDL) en H. Dekker (provincie). - detailcorrecties in 2011-2013 op basis van luchtfoto's van o.a. H5130 en H2310 (provincie)
Vertaling en interpretatie van het basismateriaal volgens definities?	ja
Extra SBB-vegetaties meegenomen?	in dit gebied n.v.t.
Moeilijke typen	OK
Hanteren mozaïektypen	OK
Beperkende criteria	OK
Onterechte filters/criteria?	nee
Kwaliteit goed/matig aangegeven?	nee
Onderliggende vegetatieopnamen	ja
Overige typen natuur opgenomen?	nee
Geometrische nauwkeurigheid?	1:5.000
Complexen?	ja
Percentages binnen complexen?	ja
Vlakken kleiner dan minimumoppervlak?	nee

Verbeterpunten

Methodebeschrijving

Deze heeft nu nog het karakter van een wisseling van argumenten; dat is prima voor de beoordeling van de kaart, maar graag alleen de conclusies vermelden in de definitieve versie die ook aan derden zal worden uitgeleverd.

Conclusie

Kaart is goedgekeurd en kan worden vastgesteld.

Metadata Habitatkaart Drouwenerzand (26), zesde versie

N2000-gebied geheel afgedekt?	ja
Alle aangewezen typen op kaart?	nee: H4010A en H9190 ontbreken; opname van beide typen in het aanwijzingsbesluit blijkt te berusten op sterk verouderde gegevens plus een foute interpretatie van de huidige vegetatiegegevens (H4010A), respectievelijk te beperkte informatie over de bosgeschiedenis (H9190); beide typen waren dus ook in 2004 niet aanwezig.
Ook niet-aangewezen typen op kaart?	ja: H6230; dit type is eerder over het hoofd gezien, maar het is zeker dat het type al in 2004 aanwezig was (blijkens opgave circa 1970)
Methodiek op hoofdlijnen	zie methodebeschrijving: - directe veldkartering van habitattypen (augustus 2008) door J. Janssen en R. Haveman m.b.v. autoamtische interpretatie van digitale false-colour luchtfoto's (2006) - vereenvoudiging en correctie op basis van veldkennis door H. Heinemeijer (HDL) en H. Dekker (provincie). - detailcorrecties in 2011-2013 op basis van luchtfoto's van o.a. H5130 en H2310 (provincie)
Vertaling en interpretatie van het basismateriaal volgens definities?	ja
Extra SBB-vegetaties meegenomen?	in dit gebied n.v.t.
Moeilijke typen	OK
Hanteren mozaïektypen	OK
Beperkende criteria	OK
Onterechte filters/criteria?	nee
Kwaliteit goed/matig aangegeven?	nee
Onderliggende vegetatieopnamen	ja
Overige typen natuur opgenomen?	nee
Geometrische nauwkeurigheid?	1:5.000
Complexen?	ja
Percentages binnen complexen?	ja
Vlakken kleiner dan minimumoppervlak?	nee

Bevindingen Habitatkaart Norgerholt (22), vijfde versie - Drenthe

& 8.4.2013

Het gis-bestand is beoordeeld in combinatie met de Checklist habitatkaart Norgerholt versie 5.

Checklist

N2000-gebied geheel afgedekt?	ja
Alle aangewezen typen op kaart?	ja
Ook niet-aangewezen typen op kaart?	ja: H91D0; het is zeker dat dit type ook in 2004 voorkwam.
Methodiek op hoofdlijnen	zie methodebeschrijving: - luchtfoto-interpretatie na meerdere veldbezoeken (met vegetatieopnamen) - aanvullend veldbezoek (maart 2013) van de omgeving van het ven Zie voor onderbouwing: - Bijlsma (2008): Bosreservaten. Alterrapport 1680. - Bijlsma, Westerhof & Smittenberg: PKN excursieverslagen 1994 - Norgerholt en Tonckensbos, 18 augustus 1994. - Broekmeijer, Clercx & Koop (1995): Bosdynamiek in het Norgerholt. Tien jaar monitoring in een Hulst-Eikenbos. IBN rapport 210 (IBN-DLO, Wageningen). - Natuur in Drenthe (2010)
Vertaling en interpretatie van het basismateriaal volgens definities?	ja
Extra SBB-vegetaties meegenomen?	in dit gebied n.v.t.
Moeilijke typen	OK
Hanteren mozaïektypen	n.v.t.
Beperkende criteria	OK
Onterechte filters/criteria?	nee
Kwaliteit goed/matig aangegeven?	nee
Onderliggende vegetatieopnamen	nee
Overige typen natuur opgenomen?	nee
Geometrische nauwkeurigheid?	1:5.000
Complexen?	nee
Percentages binnen complexen?	n.v.t.
Vlakken kleiner dan minimumoppervlak?	ja, maar functioneel samenhangend.

Verbeterpunten

Geen.

Conclusie

De kaart is goedgekeurd en kan worden vastgesteld.

Gewijzigde Habitatkaart Norgerholt (22), vijfde versie - Drenthe

8.4.2013

Wijzigingen doorgevoerd op basis van bevindingen van de 4^e versie Norgerholt

N2000-gebied geheel afgedekt?	ja
Alle aangewezen typen op kaart?	ja
Ook niet-aangewezen typen op kaart?	ja:
Methodiek op hoofdlijnen	zie methodebeschrijving: - luchtfoto-interpretatie na meerdere veldbezoeken (met vegetatieopnamen) - aanvullend veldbezoek [redacted] (maart 2013) van de omgeving van het ven Zie voor onderbouwing: - Bijlsma (2008): Bosreservaten. Alterrapport 1680. - Bijlsma, Westerhof & Smittenberg: PKN excursieverslagen 1994 - Norgerholt en Tonckensbos, 18 augustus 1994. - Broekmeijer, Clercx & Koop (1995): Bosdynamiek in het Norgerholt. Tien jaar monitoring in een Hulst-Eikenbos. IBN rapport 210 (IBN-DLO, Wageningen). -Natuur in Drenthe (2010)
Vertaling en interpretatie van het basismateriaal volgens definities?	Gewijzigd naar aanleiding van mailwisseling 5-4-2013. De pitrusvlakte zonder bomen kwalificeert niet.
Extra SBB-vegetaties meegenomen?	in dit gebied n.v.t.
Moeilijke typen	OK
Hanteren mozaïektypen	n.v.t.
Beperkende criteria	OK
Onterechte filters/criteria?	nee
Kwaliteit goed/matig aangegeven?	nee
Onderliggende vegetatieopnamen	nee
Overige typen natuur opgenomen?	nee
Geometrische nauwkeurigheid?	1:5.000
Complexen?	nee
Percentages binnen complexen?	n.v.t.
Vlakken kleiner dan minimumoppervlak?	ja, maar functioneel samenhangend.

Conclusie

Een vijfde versie is meegestuurd.

De uitgebreide metadata zijn meegezonden in de rest van dit document

<i>te checken onderwerp</i>	<i>uitleg</i>
N2000-gebied geheel afgedekt?	Ja
Alle aangewezen typen op kaart?	Ja: H91D0
Ook niet- aangewezen typen op kaart?	Ja
Methodiek op hoofdpijnen	<p>Methodie - luchtfoto-interpretatie na meerdere veldbezoeken (met vegetatieopnamen) - aanvullend veldbezoek [REDACTED] (maart 2013) van de omgeving van het ven</p> <p>Zie voor onderbouwing: - Bijlsma (2008): Bosreservaten. Alterrapport 1680. - Bijlsma, Westerhof & Smittenberg: PKN excursieverslagen 1994 - Norgerholt en Tonckensbos, 18 augustus 1994. - Broekmeijer, Clerkx & Koop (1995): Bosdynamiek in het Norgerholt. Tien jaar monitoring in een Hulst-Eikenbos. IBN rapport 210 (IBN-DLO, Wageningen). - Natuur in Drenthe (2010)</p> <p>Overige opmerkingen H9120 is gebaseerd op luchtfoto-interpretatie en veldbezoek, in combinatie met het Alterra-bestand oude bosgroeiplaatsen (vrijwel het hele bos van dit type bestond al in 1850) en de Vierde Bosstatistiek (het enige deel dat geen oude bosgroeiplaats is, heeft kiemjaar 1860 en betreft dus een aangrenzende, minimaal honderjarige bosopstand), waarbij ook gelet is op een kwalificerende bodem. Tevens zijn op basis van meerdere veldbezoeken, waar opnamen gemaakt zijn en een algehele impressie is verkregen, de habitattypen vastgesteld. Aanwezige vegetatietypen in de kwalificerende onderdelen: 42Aa2 Fago-Quercetum, b pteridietosum c, convallarietosum, Aanwezige vegetatietypen in het vendeel: Berken broekbos Caricicurtae- Betuletum pubescentis. (in poel aan noordzijde van het gebied). Kan kwalificeren als H91D0. - Opmerking A- Wilgenstruweel met dode berken, Randzone met ven vooral opslag met wilg. Op zichzelf niet kwalificerend als H91D0, echter door onderdeel te zijn van een randzone van een op zichzelf staande vegetatie wordt deze alsnog meegerekend als H91D0 (veldbezoek 29-3-13, aangevuld met mail 5-4-2013 van [REDACTED]) Opmerking B- 40Aa2 aanwezig ([REDACTED] 29-3-13) veel kenmerkende soorten aanwezig (van de subassociatie peucedanetosum). Voldoet daarmee aan H91D0. Gezien de hoeveelheid pitrus is de kwaliteit van het habitatype zeer matig tot slecht. Dit wordt ondersteund door de beperkte hoeveelheid associatiekensoorten. (veldbezoek 29-3-13) Opmerking C- Betulo-Quercetum (veldbezoek 29-3-13) Overige deel van derandzone van depoel, eutroof water soortenarm. De bodem is hier niet geschikt voor H9190(TMK). Tevens is de oppervlakte <<dan 10 are, daarmee volstaat het niet. Opmerking D - Elzenbroekbos (Alnion glutinosae) (veldbezoek 29-3-13) is niet het gedegradeerde berkenbroek romp (Betulion pubescentis) alsgevraagd in mail 29-3-13</p> <p>onderliggende discussie De verlandingszone met berkenbroek is hier ernstig verruigd. Het voorkomen van veenmos (nu nog maar in een klein gedeelte, aan de zijde van het Norgerholt, zo ver mogelijk bij de landbouwpercelen vandaan) pleit voor berkenbroek, net als het feit dat het gedeelte altijd al kletsnat geweest is en nu zelfs flink onder water staat terwijl het momenteel een droge periode is. Tussen de bomen komen ook kranswieren voor. Het gedeelte broekbos is een tijdlang verdroogd geweest met als gevolg dat er soorten van berken-eikenbossen in zijn geschoten, met name braam en rankende helmbloem, en verder zijn de berken flink de hoogte ingegaan. Waarschijnlijk is het peil recenter flink opgezet met als gevolg dat een heel aantal berken inmiddels karkassen zijn. De slingeren in de waterstand en de te hoge nutriëntenbelasting hebben een ondergroei van pitrus veroorzaakt. De randzone van de overzijde van het ven (noord), tegen de cultuurgronden aan, is zoveel rijker dat je (inmiddels) niet (meer) van berkenbroek kan spreken maar van een rompgemeenschap van het Alnion moet spreken met daarin veel eutrafente Phragmition soorten. Dit deel is dan ook niet als H910D op de kaart gezet. Het gedeelte berkenbos is echter een slechte kwaliteit broekbos. - Typen zijn gebaseerd op voorkomen van hulst en adelaarsvaren. Omdat de soorten moeilijk verdwijnen kan je voor de basering van de gegevens ook oudere opname gegevens gebruiken, De gebruikte gegevens zijn: Eigen karteringen prv Drenthe LMF-NEM meetnet Losse waarnemingen eigen bestand Drenthe.</p> <p>Beuken-eikenbossen (<i>Fago-Quercetum</i> in de nieuwe naamgeving plantengemeenschappen van VvV deel5, is richtinggevend) kenmerken zich door het optreden van enkele soortgroepen die in Berken-Eikenbossen</p>

	<p>ontbreken. Dat kan gaan om soorten van oude bosbodems (bv Dalkruid, Witte klaverzuring) of soorten van lemige bodems die meer basen kunnen vasthouden (bv Hazelaar, Grote muur etc). Verder kan een wat minder soortenrijke variant met dominantie van Adelaarsvaren worden onderscheiden. Drentse Beuken-eikenbossen onderscheiden in landelijke zin doordat Beuk weinig voorkomt en Wintereik vrijwel afwezig is. Naast het plaatselijk voorkomen van boreale soorten is ook het massaal voorkomen van Hulst in de boomlaag ('Hulst-Eikenbossen' in de zin van van der Werf, inmiddels achterhaald) een typisch Drents fenomeen: buiten Drenthe komt dit maar weinig voor (zie Natuur in Drenthe). Dit heeft zijn oorsprong in een oude groeiplaats, vroegere bosbeweiding en/ of klimatologische verschillen (zie VvN5). Bijzondere soorten zijn meerdere bramensoorten (zie Natuur in Drenthe), gewone en Norger bosmuur (enige lokatie; status van deze laatste nog steeds niet duidelijk).</p> <p>Motivatie voor het toekennen type 9120: massaal voorkomen van Hulst in de boomlaag; plaatselijk dominantie van Adelaarsvaren in de ondergroei (eigen waarneming [REDACTED] ook recent); veelvuldig voorkomen andere soorten van oude bossen (witte klaverzuring, klimop).</p> <p>Bron opnames: meetnet LMF en eigen databases. [REDACTED] heeft een uittreksel gemaakt inclusief voorkomen van deze beuken-eikenbossen-soortengroepen incl. het voorkomen van Norger Bosmuur.</p> <p>Het ven is op 29-3-2013 in beeld gebracht op basis van de toen zichtbare vegetatie.</p> <p>-</p>
Vertaling en interpretatie van het basismateriaal volgens definities?	Ja
Extra SBB-vegetaties meegenomen?	in dit gebied n.v.t.
Moeilijke typen	OK
Hanteren mozaïektypen	Geen mozaïeken
Beperkende criteria	OK
Onterechte filters/criteria?	Nvt
Kwaliteit goed/matig aangegeven?	Nee
Onderliggende vegetatieopnamen	Nee
Overige typen natuur opgenomen?	Nee
Geometrische nauwkeurigheid?	1:5000
Complexen?	Nee
Percentages binnen complexen?	n.v.t.
Vlakken kleiner dan minimumoppervlak?	Ja, maar functioneel samenhangend
Wijzigingen en opbouw shapefile	<p>Natura 2000-gebiedsaanwijzingsshape Wijzigen met de gegevens voor H9120</p> <p>opmerkingen van 24-10-2012 verwerken: Aanwijzingsshape+wegen van de top 10 (overige contouren, regionale wegen en hoofdweg) Dan de habitattypen overnemen van Norgerholt habitatshapefile (N2K_HK_22_Norgerholt_v3, wordt beschouwd als versie 2 door Bal ea.)</p> <p>De wegen afgetrokken van het habitatype, daardoor een norgerholt gekregen, waarbij de verharde als zandwegen zijn verwijderd. Multipart to singlepart, zodat er meerdere vlakken komen Cut grote middendeel. Delete kleine overblijvende lijnen aan buitenzijde gebied. Zandwegen die aan beide zijden bos hebben toegekend aan habitatype H9120.</p> <p>Data overnemen uit N2K_HK_22_Norgerholt_v3 Vergeleken met nieuwe begrenzing Multipart to singlepart Polygonen <10 Are zo veel mogelijk verwijderd. Er staan er nog enkele vanwege de zandwegen. Opmerkingen Bevindingendocument 15-2-2013 toegevoegd.</p> <p>-</p> <p>Discussie heeft geleid tot nagaan van H91D0, hiervoor is een veldbezoek afgelegd op 29-3-13 door [REDACTED] en [REDACTED] en is een scheiding van vlakken in het ven gemaakt. Zie verder methodiekbeschrijving.</p> <p>-</p> <p>op basis van mail 5-4-2013 van [REDACTED] het wilgenstruweel toegekend aan H91D0</p> <p>-</p>